

Szisztematikus és statisztikus hibaforrások elemzése a természettudományos mérésekben

Balog Dániel

2011. 10. 06.

Statisztikus hiba:

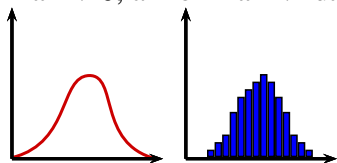
Emlékeztető:

Statisztikus "hiba", más néven szórás.

Általános esetben egy x mennyiséget valószínűség-sűrűséggel tudjuk leírni $\rho(x)$ (bal oldali ábra)

x és $x + \Delta x$ között x valószínűsége a $\rho(x) \cdot \Delta x$ egyenlő.

Ha $\Delta x \rightarrow 0$, akkor $\Delta x \rightarrow dx$.

Ha véges számú mérés van, akkor abból hisztogramot csinálnak. (jobb oldali ábra) A hisztogram adott oszlopbeli értéke az, hogy egy valamekkora Δ tartományban hányszor fordult elő x .

Természetesen a teljes eloszlási térben a valószínűség-sűrűség integrálja egy.

$$\int_{-\infty}^{\infty} \rho(x) dx = 1$$

x várható értéke:

$$\int_{-\infty}^{\infty} x \rho(x) dx = \bar{x}$$

Természetesen ezt x hatványaival is lehet

$$\int_{-\infty}^{\infty} x^2 \rho(x) dx = \overline{x^2}$$

Szórás:

$$\overline{(x - \bar{x})^2} = \sigma^2$$

ahol σ a szórás. Ez átírható:

$$\begin{aligned} \overline{(x - \bar{x})^2} &= \int (x^2 - 2x\bar{x} + \bar{x}^2) \cdot \rho(x) dx = \\ &= \overline{x^2} + \bar{x}^2 - 2\bar{x} \cdot \bar{x} = \overline{x^2} - \bar{x}^2 \end{aligned}$$

Mi a helyzet akkor, ha nem ismerjük $\rho(x)$ -et?

Sok, de véges (N db) mérésből hogyan lehet megadni a szórást, átlagot?

N mérés átlaga:

$$\bar{x}_N = \sum_i x_i \frac{1}{N}$$

N mérés szórása

$$\sigma_N^2 = \overline{x_N^2} - \bar{x}_N^2$$

Ez nem konkrétan a σ^2 , hanem

$$\overline{\sigma_N^2} = \frac{N-1}{N} \sigma^2$$

Ez azonban pontatlan, főleg kicsi N -re, tehát ezt csak nagyon nagy N -re érdemes használni.

HF:

1

programozás:

$$\rho(x) \begin{cases} 1, & \text{ha } 0 < x < 1 \\ 0, & \text{ha } x \notin [0; 1] \end{cases}$$

Milyen $\bar{x}_N$, és σ_N^2 eloszlása?

Generálj 10 véletlen számot a $[0; 1]$ intervallumban, és ezt végezd el tízezerszer, majd ebből csinálj egy hisztogramot.

2

Az előző feladat analitikusan (*integrálva*).